

Мединська Н.

к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри земельного кадастру НУБіП України

Маївка М.

студент факультету землевпорядкування НУБіП України

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЇ ТА ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Взаємовідносини людини і природи споконвіку були непростими. Але особливого загострення вони набули наприкінці ХХ ст., коли господарсько-перетворююча діяльність людства за масштабістю та інтенсивністю зрівнялася з природними геологічними процесами і фактично поставила земну цивілізацію на межу екологічної катастрофи. Екологічна криза набула дійсно всеосяжного характеру. Усі природні екосистеми (атмосфера, гідросфера, літосфера і біосфера) зазнали потужного антропогенного тиску. Повсюдною дійсністю стали отруйне повітря і водне середовище, ерозія, засолення та виснаження ґрунтів, загибель лісів, кислотні дощі, озонова діра, загроза зміни енергетичного балансу планети, вичерпність корисних копалин, опустелювання, сотні-тисячі зниклих видів тварин і рослин, різного роду і масштабу техногенні аварії. Хімічне, радіоактивне та інше забруднення природного довкілля викликає різноманітні, нерідко невиліковні захворювання, незворотні зміни в генетичній структурі клітин, що веде до зростання народжуваності неповноцінного покоління.

Саме тому захист довкілля є однією з найважливіших проблем, що стоять сьогодні перед Об'єднаною Європою. На першому етапі становлення Європейська Спільнота приділяла основну увагу питанням економічного розвитку. Однак згодом стало зрозуміло, що стратегія розвитку ЄС має бути доповнена дієвими інструментами запобігання виснаженню природних ресурсів і погіршенню стану довкілля.

Двосторонні відносини між Європейським Союзом і Україною було встановлено у середині 90-х років минулого сторіччя із підписанням Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Співтовариством і його державами-членами (УПС), яка набрала чинності 1998 року. Відповідно до цієї угоди Україна взяла на себе зобов'язання щодо поступового вдосконалення національного законодавства відповідно до стандартів ЄС. Сфера довкілля була визначена як один з пріоритетних напрямів цього процесу. Пізніше (2005 року) було схвалено План дій Україна–ЄС у рамках Європейської політики сусідства, в якому вперше згадується про процес наближення національного законодавства до європейських норм і стандартів. У 2007 році розпочалися переговори щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яку врешті було підписано 2014 року. Угода набрала чинності 1 вересня 2017 року, проте процес її імплементації було розпочато ще 1 листопада 2014 року заходами з реформування сфери охорони довкілля, які, зокрема, описано у Додатку XXX Глави 6 Угоди. Наближення українського законодавства до політики ЄС у сфері охорони довкілля здійснюється відповідно до додатку XXX. Сам процес поділений на три періоди:

- 2014–2017 рр.;
- 2018–2021 рр.;
- кінець 2024 р. (переважно здійснюватиметься діяльність із впровадження законодавства).

Україна зробила значний крок до впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики шляхом приєднання до Європейського Союзу. Це дало можливість відкрити шлях до глибокого взаємодії з Європейським Союзом у цих сферах, що дозволяє Україні на практиці використовувати європейські норми та стандарти для свого розвитку.

Однак виклики, пов'язані з впровадженням європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні, є значними. Україна має стати на шлях сталого розвитку, що передбачає енергоефективність, використання відновлюваних джерел енергії та зменшення викидів в атмосферу. Водночас, забезпечення цих вимог залежить від низки факторів, так зокрема, одним з основних викликів є недостатня фінансова та технічна підтримка, а також недостатня освітньо-інформаційна робота серед громадськості та бізнесу. Важливо також забезпечити ефективну співпрацю між різними урядовими та недержавними організаціями та структурами, які працюють у сфері екології та енергетики.

Одним із результатів впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні є зменшення кількості викидів в атмосферу та покращення якості повітря в містах. Зокрема, були впроваджені нові стандарти для автомобільних викидів, а також покращено якість палива та зменшено кількість емісій зі старих енергетичних об'єктів.

Також український уряд активно працює над розвитком відновлюваної енергетики та зменшенням залежності від імпортованого газу. У 2020 році відновлювана енергетика склала більше 6 % від загального обсягу електропостачання в країні [1].

Україна активно працює над впровадженням європейських стандартів у сфері екології та енергетики, проте перед нею стоїть низка викликів, які потребують уваги та рішень. Необхідно забезпечити ефективну співпрацю між урядом, бізнесом та громадськістю для досягнення успіху в цих сферах. Однак досягнення сталого розвитку, зменшення викидів та забезпечення енергетичної безпеки є ключовими факторами, які визначають майбутнє України як держави та її роль у глобальному екологічному та енергетичному контексті.

Наведемо кілька прикладів впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні.

1. Енергоефективність будівель. Україна прийняла закон про енергоефективність будівель, що встановлює європейські стандарти енергоефективності для новобудов і реконструкції існуючих будівель. Цей закон передбачає зменшення енергоспоживання в будівлях та зниження викидів в атмосферу.

2. Утилізація побутових відходів. Згідно з Європейською директивою щодо відходів, Україна повинна до 2030 року забезпечити утилізацію не менше 55 % побутових відходів. У цьому напрямку Україна вже запроваджує нові технології утилізації відходів і підвищує ефективність роботи сміттєпереробних заводів.

3. Відновлювана енергетика. Україна працює над збільшенням обсягу виробництва електроенергії з відновлюваних джерел, зокрема сонячної та вітрової енергії. Україна вже прийняла ряд законів, що сприяють розвитку відновлюваної енергетики, зокрема створила «зелений тариф» для виробників електроенергії з відновлюваних джерел, що стимулює розвиток цієї галузі [4].

4. Екологічний контроль. Україна працює над створенням системи екологічного контролю за викидами та забрудненням навколишнього середовища. Це включає встановлення нових стандартів для викидів в атмосферу транспорту, промисловості та сільського господарства, а також удосконалення системи контролю за відпрацьованими газами і рідкими відходами.

5. Створення ринку вуглецевих кредитів. Україна активно розвиває ринок вуглецевих кредитів, які дають змогу зменшити викиди парникових газів в атмосферу та залучити інвестиції в енергоефективні технології та відновлювану енергетику. Україна вже запровадила механізми підтримки зелених проектів, які зменшують викиди парникових газів, та активно працює над встановленням ринку вуглецевих кредитів з метою залучення додаткових інвестицій.

Усі ці заходи є лише окремими прикладами впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні. Ці заходи покращують екологічну ситуацію в країні,

знижують залежність від імпорту енергії та стимулюють розвиток нових технологій та інвестицій у екологічно чисті проекти [2].

Для того, щоб покращити результат впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні, потрібно прийняти ряд додаткових заходів і дій:

- поліпшення правової бази та розвиток механізмів її реалізації. Уряд повинен приймати та реалізовувати законодавчі акти, що відповідають європейським стандартам, та розробляти ефективні механізми їх виконання та контролю;
- залучення інвестицій у екологічні та енергоефективні проекти. Для того, щоб здійснити перехід до екологічно чистих технологій, Україна повинна залучати інвестиції від вітчизняних і зарубіжних інвесторів, а також розвивати власний ринок вуглецевих кредитів;
- підвищення енергоефективності та використання відновлюваної енергії. Для зменшення залежності від імпорту енергії та зниження викидів парникових газів, Україна повинна зменшити енерговитрати та поширювати використання відновлюваної енергії, такої як сонячна та вітрова;
- залучення громадськості до екологічних питань та освіта населення. Широка громадська підтримка екологічних ініціатив та освіта населення щодо впливу їхніх дій на довкілля може сприяти покращенню екологічної ситуації в країні [3].

Таким чином, реалізація зазначених заходів може сприяти ефективнішому впровадженню європейських стандартів у сфері екології та енергетики в Україні, що допоможе досягти чистішого довкілля та забезпечити сталий економічний розвиток країни.

Отже, впровадження європейських стандартів у сфері екології та енергетики є важливим завданням для України, яке сприятиме забезпеченню чистішого довкілля та сталого розвитку країни. Наразі Україна вживає певних кроків у цьому напрямку, зокрема, досягає домовленості про співпрацю з Європейським Союзом і здійснює заходи з метою покращення екологічної та енергетичної ефективності. Однак, для досягнення кращих результатів необхідно зробити більше, зокрема, забезпечити належну реалізацію законодавчих актів і нормативно-правових документів, провести ефективний моніторинг впровадження європейських стандартів та підвищити рівень інвестицій у розвиток екологічної та енергетичної інфраструктури.

Література

1. European Commission. (2020). EU-Ukraine Association Agreement. <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>
2. European Commission. (2020). EU4Energy programme. <https://www.eu4energy.iea.org/>
3. Ministry of Energy and Environmental Protection of Ukraine. (2020). Energy Strategy of Ukraine until 2035. https://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245312382
4. UNDP Ukraine. (2019). Ukraine's Progress towards the Sustainable Development Goals: Analytical Brief. <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/sustainable-development-goals/ukraine-s-progress-towards-the-sustainable-development-goals-.html>
5. World Bank. (2019). Ukraine: Energy Sector Assessment. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32613>
6. Tretyak, A.M., Hunko, L.A., Medynska, N.V., Hetmanchyk, I.P.: A significance of method of design of land use of local eco-network structural elements. *Int. J. Adv. Sci. Technol.* 29(6 Special), 1094–1100 (2020)
7. Medynska, Nataliia; Hunko, Liudmyla; Reznik, Nadiia. Approaches to Land Zoning on the Basis of Sustainable Territory Development. In: *Explore Business, Technology Opportunities and Challenges After the Covid-19 Pandemic*. Cham: Springer International Publishing, 2022. p. 784-796.
8. Голян В.А., Мединська Н.В. Інституціоналізація економічного механізму ресурсозбереження та енергоефективного природокористування на рівні ОТГ. *Проблеми економіки*. 2021. №4. С. 211–216.
9. Мединська Н.В., Економічний механізм природокористування в умовах сучасних викликів: принципи та інституціоналізація. *Економіка та суспільство*, 2022, С. 38–41.